

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in tož se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 26. maja 1941

Cena posamezni številki din 1.50

Zahvala Kralja in Cesarja Vis. Komisariju

V odgovor na vdanostno brzojavko je prejel Visoki Komisar od Nj. Vel. Kralja in Cesarja naslednje brzojavko:

Ekscelenca, zelo se Vam zahvaljujem za pozdrav, ki ste mi ga poslali tudi v imenu slovenskega prebivalstva v trenutku, ko ste prevzeli službo Visokega Komisarja. — Vittorio Emanuele.

Obisk Ministra prosvete

Minister prosvete Eksc. G. Bottai, ki je v petek prispel v Ljubljano, je v spremstvu Vis. Komisarja Eksc. Graziolija in drugih odličnikov obiskal najprej univerzo. Rektor dr. Slavič ga je pozdravil ter zaključil svoj govor s prošnjo, naj sprejme visoki gost odkritosrčne izraze hvalečnosti za obisk in naj blagohotno ohrani naklonjenost ljubljanski univerzi. V svojem odgovoru je gospod Minister naglasil:

Izjava Ministra Bottaia

V okviru Italijanskega imperija bo imela slovenska kultura svojo lastno funkcijo, ki bo prišla še bolj do veljave in bo še povečana. Kultura družji, ne razdira. Zato bo imela slovenska univerza svojo posebno nalogo, ki jo bomo mi priznavali in pospeševali. Po odloku Duceja bodo ustvarjeni potrebni fondii za nadaljevanje gradbenih del univerze, ki bo v bodočnosti sestavni del italijanskega vseučiliškega sveta. Odnosaji med Italijanskim imperijem in slovenskim ozemljem se bodo razvijali v odkritem in globokem sodelovanju.

Iz univerze se je podal gospod Minister v vseučiliško knjižnico, strojni zavod in anatomski inštitut, popoldne je posetil nekatere srednje šole, zvečer pa je prisostvoval slavnostni predstavi v operi.

V soboto so bili deležni Ministrovega obiska Narodni muzej, Narodna galerija in Mestni muzej. V Narodnem muzeju sta pozdravila visokega gosta direktor doktor Mal in kustos dr. Ložar, v Narodni galeriji predsednik dr. Windischer in upravnik Zorman, v Mestnem muzeju pa direktor doktor Pretnar in arhivar Fabjančič. Ministrov spremljevalec je bil profesor dr. Mesesnel. G. Minister si je ogledal tudi grad, na pokopališču pri Sv. Križu pa je počastil spomin italijanskih vojnih žrtev s krasnim vencem.

Ko je Minister Eksc. Bottai obiskal še Institut za italijansko kulturo in Jakopičev paviljon, kjer je nameščena razstava slik in kipov 14 članov Društva slovenskih likovnih umetnikov, je bil zaključen spored njegovega prvega uradnega obiska Ljubljane, ki bo gotovo močno poglobil zavest in udejstvovanje kulturnih vezi med Slovenijo in Italijanskim imperijem.

Vojno poročilo št. 354.

Naše letalske in pomorske sile se v tesnem sodelovanju z nemškimi silami že od noči na 20. maj bore v bitki na vzhodnem Sredozemskem morju za Kreta. Naši torpedni čolni, ki so zmagovito prestali spopade, kakor so bili obeleženi v 352. in 353. vojnem poročilu, so prizadejali sovražne-

mu vojnemu brodogovju hude izgube. Skupine bombnikov, torpednih, lovskih in izvidniških letal so bile neprestano v borbi. Ponovno in uspešno so bili bombardirani razni objekti na otoku Kreti. Mnogokrat so bile napadene angleške vojne ladje, ki so skušale braniti otok. Prizadejane so jim bile izgube, kakor je bilo navedeno v 350. in 352. vojnem poročilu. Angleško vojno brodogovje je bilo zaradi velikih izgub, ki so jim jih prizadejale oborožene sile osi, prisiljeno umakniti se na svoja oporišča.

V Severni Afriki ni bilo nikakih novih posebnih dogodkov.

V Vzhodni Afriki je bil sovražni napad v severnem predelu Gale in Sidama odbit ter je sovražnik imel izgube. V Uogidi v Amhari je bil neki naš izolirani oddelek pod poveljstvom polkovnika Maraventana po dolgem junaškem odporu spričo pomanjkanja živeža in streliva prisiljen, da se je vdal. Izkazane so mu bile vojaške časti.

Neka naša podmornica je pod poveljstvom korvetnega kapitana Karla Fecie di Cossato na Atlant-

skem oceanu potopila tri tovrne parnike s skupno okrog 21.000 tonami, med njimi tudi neko veliko petrolejsko ladjo, ter torpedirala neko sovražno vojno ladjo, verjetno neko križarko.

Na srednjem Sredozemskem morju je neka sovražna podmornica skušala napasti naš konvoj, naše torpiljarke pa so prešle v protinapad in so jo potopile.

Pri operacijah na vzhodnem Sredozemskem morju smo izgubili en rušilec in eno torpiljarko. Posadki sta bili skoraj v celoti rešeni.

Evropski gospodarski prostor

Samopreskrba Evrope naj bi se zagotovila po enotnem načrtu

V reprezentativnem nemškem tedniku »Das Reich« je objavil dr. Jurij Semjonov članek o evropskem gospodarskem prostoru, o surovinah Evrope ter o načinu, kako bi mogla Evropa sama kriti vse svoje potrebe.

V uvodu svojega zanimivega članka naglašja dr. Semjonov, da je pomenila beseda Evropa vedno določen pojem, kakor tudi beseda Evropec. To se je zlasti videlo v kolonijah. Pa tudi gospodarsko je Evropa enota, kar se zlasti vidi v načinu organizacije gospodarskega življenja ter v načinu gospodarskega poslovanja. Pri vsej tej enotnosti pa je Evropa vendarle najbolj diferenciran kontinent in v nobenem drugem delu sveta ni v posameznih deželah tako malo naravne avtarkije. Evropa je naravno šolski primer za gospodarsko odvisnost od zunanjega sveta. Vendar pa posamezni deli Evrope nikakor niso tako revni, kakor se splošno govori in njih združitev bi v prav znatni meri zvišala njih gospodarsko moč. V tem je tudi glavni razlog za številne združevalne tendence, katerih je evropska zgodovina polna. Celo v mirnih časih ni ponehal boj za gospodarsko združitev in »zlasti četrtoletje po svetovni vojni je bilo en sam boj za evropsko načrtno gospodarstvo pod vodstvom mednarodnega finančnega kapitala«, kakor pravi dr. Semjonov. Zadoštuje, če se v dokaz te trditve opozori na vlogo kartelov in trustov v gospodarskem življenju Evrope.

Surovinska bilanca Evrope

Nikakor ni tako neugodna, kakor se dostikrat misli. Evropske zaloge na premogu zadostujejo še najmanj za pet stoletij. Energijska bilanca Evrope pa se še močno zboljša zaradi bogastva Evrope na vodnih silah. Pa niti glede zemeljskega olja ni položaj posebno neugoden. Romunska ležišča so zelo bogata, zelo se more še dvigniti proizvodnja v Nemčiji in Italijanski v Albaniji, prav tako pa bodo Nemci gotovo zelo dvignili ono v Galiciji. Če se k temu prištejejo še razna sintetična kuriva, se more skoraj govoriti o samopreskrbi Evrope glede tekočih goriv. Potrebno pa je evropsko sodelovanje za popolno rešitev tega vprašanja. Z lesom je Evropa preskrbljena zadostno in s tem se zboljšuje njena preskrba s kurivi.

Kar se tiče industrijskih surovin, je treba v prvi vrsti omeniti železo, ki ga ima Evropa zadosti za najmanj 300 let. Večja težava

je v tem, ker primanjkuje Evropi mangana, ki ga pa razen Sovjetske Rusije nima zadosti niti ena dežela. Enako je glede kositra, ki prihaja iz Malajskih otokov in solitra, ki ga dobavlja Chile. Zato pa ima Evropa monopol za kalijeve soli in živo srebro.

Res je sicer, da manjka Evropi dosti neželeznih kovin, toda tudi v tem oziru še ni bila izrečena zadnja beseda. Še pred kratkim

Prehrana zagotovljena do 90%

V Evropi živi ena črtina vseh ljudi na svetu, Evropa pa pridela le eno tretjino pšenice, polovico ječmena in eno tretjino krompirja vsega svetovnega pridelka. Važno pa je to, da se more agrarna proizvodnja Evrope še silno dvigniti. Povprečna pšenična žetev v Evropi je znašala v letih 1931—1935 le 13 stotov na ha, na Danskem, Nizozemskem in v Belgiji pa je znašala 26—29 q, v Nemčiji 21, v Romuniji, Poljski in Jugoslaviji pa samo 11 q, v Španiji celo le 10 q, kar je mnogo pod povprečjem. Enako je z ječmenom.

Prav resna slabost Evrope pa je njeno pomanjkanje na krmilih. Vendar pa se more tudi ta težava premagati, kakor kaže nemški vzgled. Danska in Nizozemska že preurejata danes svojo proizvodnjo krmil po nemški metodi. Jasno pa je, da se proizvodnja soje in oljnatih rastlin ne more dvigniti nakrat. Na Balkanu je n. pr. ta proizvodnja šele v prvem razvoju. Kako se bo razvilo evropsko agrarno gospodarstvo, bodo pokazala šele prihodnja leta. Po računih zavoda za proučevanje konjunktura pa bi mogla Evropa kriti svoje potrebe na živilih sama do 90 odstotkov.

10 odstotkov živil in določena količina industrijskih surovin torej Evropi manjkajo. Zadostna proizvodnja živil je mogoča z večjo uporabo umetnih gnojil. Evropa pa nima zadosti fosfatov, ki pa jih ima severna Afrika, ki je gospodarsko bolj del Evrope ko Afrike. Vendar pa ne spada k Evropi in ta primer dokazuje, da potrebuje misel enotne Evrope svoje dopolnitve v kolonijah.

Pojem velikega prostora po izvajanjih Carla Schmitta nikakor ni isto ko povečan mali prostor in zato veliki prostor Evrope nikakor ni le vsota raznih malih prostorov (ki jih predstavljajo posamezne dežele). Nasprotno je načeloma nekaj novega. Evropska samopreskrba je do-

je prihajal v Evropo nikelj le iz Kanade, sedaj se pridobiva tudi na Finskem. Nova ležišča kovin so se nadalje odkrila v Španiji in v Krkonoših, na Balkanu pa se že sedaj v znatnih količinah pridobivajo baker, krom in boksit, ki je bil še pred kratkim francoski monopol. More se računati s tem, da se bodo na Balkanu našla še nova ležišča kovin.

segljiva samo na podlagi evropskega velikega gospodarskega prostora, ki zahteva nove nacionalne, socialne in gospodarske pogoje. Za primer bi mogli tu navesti novo zunanjo trgovino v okviru evropskega mnogostranskega kliringa, ki je mahoma osvobodil evropsko trgovino od — zlata. Poleg tega pa je potrebno, da se poveča intenzivnost gospodarjenja, da se v polni meri izkoriščajo kemične pridobitve in da se nadomeste manjkajoče surovine z umetnimi snovmi. Kakor je buna nadomestila kavčuk, stanična volna ovčjo volno, tako je že Napoleon skušal s sladkorno repo nadomestiti sladkorni trs. Napoleonova kontinentalna blokada skoraj kaže, da je prišel bliže misli evropskega velikega gospodarskega prostora kakor pa nemški gospodarski politiki v času svetovne vojne. Nepojmovanje te osnovne misli nove Evrope je bilo tudi eden vzrokov, da je Nemčija izgubila prejšnjo vojno. Boj za Evropo se more zmagovito dobojevati le v znamenju ideje evropskega velikega gospodarskega prostora.

Častno darilo slovenski univerzi

Kraljeva akademija znanosti v Bologni je razpravljala na svoji seji o darilu za vseučiliško knjižnico v Ljubljani. Sklenili so podariti po en izvod vseh knjig, ki jih je akademija izdala v zadnjih 30 letih. To je zelo bogata zbirka knjig iz vseh področij in panog duhovnega delovanja.

S tem lepim in dragocenim poklonom bo slavna akademija znanosti v Bologni proslavila vstop slovenske univerze v krog visoke italijanske intelektualnosti. Ker je Bologna častljivo središče slavnih univerzitetnih tradicij Italije, je sklep njenega akademskega zbora zelo visoka počastitev najvišje slovenske znanstvene in kulturne ustanove.

General Ambrosio Vis. Komisariju

Poveljnik 2. armade Eksc. general Ambrosio je poslal Visokemu Komisariju naslednjo brzojavno čestitko: Ob enem s prisrčnimi čestitkami spričo visoke naloge, ki Vam je bila poverjena v vodstvu nove pokrajine Italije, Vam izražam najiskrenejšo zahvalo za dragoceno sodelovanje, ki ste mi ga naklonili, in najboljše želje, da bi Vam Vaše delo popolnoma uspelo.

Vis. Komisar Eksc. Grazioli se je za čestitke iskreno zahvalil ter izrazil Eksc. generalu in zmagoviti 2. armadi svoje občudovanje.

Predsednik OND Parenti v Ljubljani

V Ljubljano je prispel predsednik vodstva dopolavarske ustanove Rino Parenti, ki je obiskal najprej Visokega Komisarja, potem pa že od prvih dni zasedbe delujočo dopolavarsko organizacijo. Vodstvu organizacije je dal vsa potrebna navodila ter imenoval tudi krajevnega tajnika organizacije. Predsednika Parentija spremlja tajnik tržaškega pokrajinskega Dopolavora.

Prijave dinarskih terjatev in obveznosti

Po odredbi Visokega Komisarja, ki smo jo objavili v prejšnji številki, so se morale vse dinarske terjatve in dolgovi na ozemlju izven Ljubljanske pokrajine prijaviti pri Hranilnici dravske banovine do danes, t. j. 26. maja. Posebno za večje firme, ki imajo tudi po več tisoč odjemalcev oz. naročnikov, je sestava seznamov vseh terjatev zelo zamudna in se v tako kratkem času — firme so zvedele za odredbo šele 21. t. m. — skoraj ne more izvesti. Upoštevati pa se mora tudi to, da so se potrebni formularji izdali zelo pozno. Zbornica za TI je zato zaprosila Visoki komisariat za podaljšanje predpisanega roka.

Izjemni uvoz življenjskih potrebščin

V »Uradnem listu Kr. Italije« je izšel nov razglas Duceja, po katerem se daje civilnim komisarjem pravica, da smejo dovoliti carine prost uvoz blaga iz ozemelj bivše Jugoslavije, ki niso zasedena od italijanske vojske, in iz svobodnih pasov Kvarnera in Zadra. Civilni komisarji imajo tudi pravico, da določijo način plačila tega blaga ne glede na valutne predpise. Nadalje bodo civilni komisarji določevali način za promet v obmejnem pasu.

Izvoz blaga v ozemlja bivše kraljevine Jugoslavije, ki niso zasedena od italijanske vojske, je dovoljen po razglasu Duceja z dne 24. aprila samo po predhodnem dovoljenju pristojnega civilnega komisarja.

Izvajanje odredb glede izobešanja zastav

V skladu s svojo uredbo o rabii nacionalne zastave je Visoki Komisar odredil, da se morajo takoj sneti vse zastave, ki so izobešene na zasebnih hišah in javnih uradih. Ostanje samo zastave na vojaških uradih in objektih. Zastave smejo biti izobešene od zore do mraka le po določenih odredbe Visokega Komisariata, ki je bila objavljena že 19. t. m. To velja tako za mesto Ljubljano kakor za vsa ostala Ljubljansko pokrajino.

Vis. Komisar sprejema

vsak dan razen srede od 8. do 10. funkcionarje Visokega Komisarjata, od 10. do 11. oblasti in načelnike, od 11. do 12. pa občinstvo.

Podaljšanje plačilnih odlogov denarnim zavodom

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je na podlagi prejšnjih predpisov o odložitvi plačil za hranilne naložbe, vložene pri Zadrugi gospodarski banki, Ljubljanski kreditni banki in Obrtni banki, vse v Ljubljani, **odredil:**

1. Spodaj navedenim denarnim zavodom se že dovoljeni plačilni odlog do nadaljnjega podaljša, in sicer v mejah, razvidnih iz odlokov Ministrstva za trgovino in industrijo bivše jugoslovanske države, navedenih pri vsakem izmed naslednjih zavodov:

a) **Ljubljanska kreditna banka:** z dne 12. novembra 1940., št. 35332,
b) **Zadruga gospodarska banka:** z dne 12. novembra 1940., št. 40282,
c) **Obrtna banka:** z dne 5. marca 1941., št. 5701.

2. Glede hranilnih naložb, ki niso predvidene v odlokih, navedenih v prejšnjem členu, se morajo gori navedeni zavodi ravnati po komisariatskih odredbah z dne 29. aprila 1941-XIX, št. 12, in z dne 14. maja 1941-XIX, št. 24.

3. Ta odredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino«.

Ljubljana 20. maja 1941-XIX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

Odredbe glede odvzema pogonskih sredstev in mazalnih olj

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, na podlagi odredbe poveljnika divizije »Reč« z dne 16. aprila 1941-XIX, s katero se je odredil popis zalog bencina v množini nad 20 litrov,

ker smatra za potrebno, da spravi v sklad zbiranje in potrošnja pogonskih sredstev in mazalnih olj za določene namene, **odreja:**

1. Splošnemu Italijanskemu Petrolejskemu Podjetju (A. G. I. P.) je poverjeno pobiranje in nakup vseh pogonskih sredstev in mazalnih olj, pri kateri koli v Ljubljanski pokrajini, izvzemši vojaška poveljništva, in to proti plačilu nakupne cene.

2. Vsa tako zbrana pogonska sredstva in mazalna olja bo hranila A. G. I. P., a razpolagal bo z njimi Visoki Komisarjat, ki bo določil pogoje in način prepustitve in uporabe.

3. Kdor bi skrival pogonska sredstva ali mazalna olja, ali bi jih ne hotel prepustiti in izročiti podjetju A. G. I. P., se kaznuje z zapleno blaga in z zaporom do 6 mesecev ali z globo do 5000 lir.

4. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino«.

Ljubljana dne 20. maja 1941-XIX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

Slovenski Avtomobilski klub pod nadzorstvom

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil:

Slovenski Avtomobilski klub, sekcija Ljubljana, se postavlja pod nadzorstvo Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino, ki ga bo izvrševal po svojem odposlanca.

Brez odobritve komisariatskega odposlanca se smejo opravljati le navadni upravni posli.

Za komisariatskega odposlanca se postavlja g. gr. uff. Guido Cusulich, ki je pooblaščen, da si po potrebi postavi namestnika v osebi g. dr. Luigija de Menicis.

Ta odredba je takoj izvršna.

Dr. Anton Urbanc:

Ali ima član zadruga pravico prepisati spisek članstva

V zadrugi praksi se večkrat pojavi vprašanje, če vsebuje pravica pregleda spiska članov tudi pravico do prepisa spiska. Naš zakon o gospodarskih zadrugah (zogz.) z dne 11. 9. 1937 govori v § 52. (4) samo o pregledu, ki ga lahko opravi član med poslovnim časom zadruga, ne da bi moral posebej dokazati, kakšen interes ima za pregled; vsaka druga izven zadruga stoječa oseba ima ravno tako pravico do pregleda, toda z omejitvijo, da mora verjetno izkazati, da ima določen interes do pregleda.

Avstrijski zakon o pridobitnih in gospodarskih zadrugah z dne 9. aprila 1873 (dz. 70) ima v členu 14. (2) analogno normo: »V pregled v ta register (zadružnikov) kakor tudi v zadrugo pogodbo in morebitne njene spremembe se mora vsakomur dovoliti.« Po tem zakonu je tedaj »vsakomur« pregled dovoljen, tudi nezadružniku brez vsake omejitve! Po našem zogz. velja — kakor zgoraj povedano —

¹ Naj bo poudarjeno, da v pravni književnosti o zadrugnem pravu skoraj ne naletimo na podrobnejša razglabljanja o tej v praksi tako sporni pravici. Randa, Das österr. Handelsrecht, prav nič ne omenja te pravice. Profesor Škerlj v svoji razpravi: Članstvo v gospodarski zadrugi, ZZR XV., ravno tako ne.

omejitev, da se tretji osebi dovoli vpogled le, če verjetno izkaže interes, katero stališče je gotovo pravilnejše. Toda ni pravega razloga, da bi se dovoljeval pregled in prepis vsaki osebi, četudi nima prav nobene zveze z zadrugo.

Naš zogz. ima pa v zaščito pravic članstva drug važen instrument, ki ga avstrijski zakon ni imel. Po § 52. (1) vodi upravni odbor »v vezani knjigi spisek zadružnikov, v katerega vpiše vsakega zadružnika z navedbo rodbinskega in rojstnega imena, poklica, prebivališča«. Zadružnik dobi tako po pregledu spiska popoln pregled o stanju, številu in naslovih zadružnikov, kar je pravilno. Zadružnik dobi tudi naslove svojih sozadružnikov, s katerimi lahko stopi takoj v zvezo v interesu njim vsem skupne zadruga. Avstrijski zakon se je v škodo stvarne zaščite zadružnikov lahko izigral s tem, da se v spisek ni napisalo prebivališče zadružnikov in tako zadružniku ni bilo mogoče najti potrebne zveze z ostalimi sozadružniki, zlasti mu je bilo to onemogočeno pri zadrugah, ki so delovale na širšem območju, ko je osebno poznanstvo otežkočeno.

Temeljni namen zadrugnega delovanja, ki je tako lepo programsko definirano v § 1. Zogz »da pospešuje njihovo (zadružnikov)

gospodarstvo s skupnim opravljanjem poslov po načelu vzajemne pomoči članov«, bi ne bil dosežen, če se posamezen član ne bi smel podrobneje zanimati za sočlane. Iz same definicije zadruga se da tudi pravica do prepisa spiska brezdvomno utemeljiti. Zdruga, ki bi te pravice ne priznavala svojim članom, bi pač ne bila zadruga; pogažena bi bila vsa zadruga ideologija, če bi prepis ne bil dovoljen.

Člani zadruga z neomejenim jamstvom, ki nerazdelno jamčijo za obveznosti svoje zadruga, pač imajo velik osebni, še bolj pa gospodarski interes, da zvedo za sočlane. Vsaka pravica do kontrole in pravica poučevati se o zadrugnih stvareh² bi bila iluzorna, če si zadružnik ne bi smel napraviti prepisa spiska sozadružnikov zaradi skupne morebitne akcije, ki je potrebna v interesu zadruga. Ravno tako bi bila dokaj iluzorna manjšinska pravica, ki je priznana posameznemu članu, da zbere najmanj 1/10 zadružnikov, da se skliče po § 30. (4) izredni občni zbor, če bi bil prepis spiska nedopusten in če bi se zakon zadovoljil zgolj s pregledom.

(Dalje prihodnjič.)

² Škerlj, Članstvo v gospodarski zadrugi I. c. str. 233.

Položaj SUZOR-ja

Zadnjič smo opisali težavni položaj SUZORja, ki je nastal zaradi zamujene razdelitve na pokrajine bivše Jugoslavije. Na kratko smo opisali tudi njegovo gmotno stanje ter navedli, da bo hrvatska vlada za okrožne urade delavskega zavarovanja na svojem območju ustanovila nov osrednji urad v Zagrebu po SUZORjevi likvidaciji. To je bilo določeno s posebnim zakonom. Zagrebški listi posvečajo vprašanjem socialnega zavarovanja veliko pozornost in večkrat je že bilo opisano, kako napreduje likvidacija SUZORja. Iz izjav, ki jih dajejo poverjenik in likvidatorji, posnemamo:

Množestveni vpoklici članov in uradnikov SUZORja v bivšo jugoslovansko vojsko so povzročili dosti zmede. Birokratizem urada je bil v marsičem pretiran, bile pa so v poslovanju tudi pomanjkljivosti, ki se zdaj maščujejo. Zelo nerodna pomanjkljivost je na primer ta, da iz seznamov članov ni

razvidna domovinska pristojnost. Dosti truda in časa je bilo potrebno, preden je sedanje poverjenišvo SUZORja prišlo v stike z vsemi okrožnimi zavarovalnimi uradi na območju Hrvatske. Zdaj bo preteklo spet precej časa pri preureditvi in izpopolnitvi članske evidence. Preteklo bo pol leta in morda še več, preden bo vse urejeno in pripravljeno za redno poslovanje novega osrednjega urada in hrvatskih okrožnih uradov. Predstavniki okrožnih uradov dobivajo navodila iz Zagreba, poverjenišvo SUZORja pa mora iskati stike tudi z oblastmi zaselenih pokrajin, kjer so v celoti ali pa deloma ostali okrožni uradi. Pri tem je že zaradi različne zakonodaje cela vrsta težav in ovir. V kratkem bo dobil SUZOR na razpolago denar, ki je bil vložen pri Hipotekarni banki v Sarajevu, s čimer pa redno poslovanje osrednjega in okrožnih uradov še ne bo zagotovljeno.

Prilagoditev švicarskega gospodarstva vojnim razmeram

Švicarska zunanja trgovina je bila vedno izredno razvita. Tako je prišlo v konjunktornem letu 1929. na vsakega prebivalca 534 mark (ali približno taktirnih 7500 din) od izvoza in 414 mark od uvoza. Kasneje je obseg švicarske zunanje trgovine zelo nazadoval in padel v letu 1937. dosti več kot za polovico. Vendar pa je bila še takrat švicarska zunanja trgovina relativno mnogo večja ko nemška in je prišlo od izvoza v Švici na prebivalca 246 mark, v Nemčiji pa le 81 mark.

Zaradi zelo intenzivne zveze z mednarodno trgovino se je morala švicarska zunanja trgovina že ponovno preusmeriti. Tudi sedanja vojna je zelo zadela švicarsko zunanjo trgovino. Posebno pa je padla zunanja trgovina Švice v mesecih od maja do septembra 1939. Velika prizadevanja švicarskih uradnih krogov in zasebne iniciative za dvig švicarske zunanje trgovine pa so imela uspeh in od jeseni 1940. se je zunanja trgovina Švice vidno zboljšala, kakor kažejo naslednje številke:

V I. četrtletju je znašala švicar-

ska zunanja trgovina v milijonih švicarskih frankov:

leto	uvoz	izvoz	uvozni presežek
1938	399,9	306,3	93,6
1939	398,3	329,9	68,4
1940	613,6	330,8	282,8
1941	447,4	326,5	120,9

Zaradi spremenjenih cen pa se v teh številkah ne kaže tudi količina uvoženega in izvoženega blaga. Uvoženo blago je po količini padlo za več ko 40%, pri izvozu pa se je količina blaga zvišala za približno 33%. Tako uvozna ko izvozna trgovina delata torej z zelo spremenjenimi cenami. Cene uvoženega blaga so se skoraj na vsej črti zvišale. Cene izvoženega blaga pa so padle, ker se manj izvažajo visoko kvalitetno blago.

Druga velika sprememba v švicarski zunanji trgovini je v tem, da je trgovina s čezmorskimi državami zelo padla, povečala pa se je trgovina z evropskimi državami, ki je pri uvozu dosegla 90%, pri izvozu pa 80% vse trgovine. Vendar pa skuša Švica vzdržati svoj izvoz v čezmorske države in zato

se v švicarskih krogih smatra znižanje uvožnega presežka od 282,8 na 120,9 milijona šv. frankov kot velik uspeh.

Veliki skok uvoza v I. četrtletju 1940, ko je ta narasel od 398,3 na 613,6 milijona šv. frankov, kaže, da se je Švica dobro založila z raznim potrebnim blagom.

Postavitev »Putnika« pod sekvester

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil:

Vse in vsakršno poslovanje Tujsko-prometne zveze »Putnik« s sedežem v Beogradu, tako s premičninami kakor tudi z nepremičninami na ozemlju Ljubljanske pokrajine se postavlja pod sekvester in se imenuje za sekvestra g. Ivan Baptist Laghi. Ta odredba je takoj izvršna.

»Službeni list za Ljubljansko pokrajino«

z dne 21. maja je objavil: Naredbo Visokega Komisarja o podaljšanju plačilnega odloga nekaterim denarnim zavodom — Naredbo Vis. Komisarja o redovanju in izpitih v državnih ljudskih, meščanskih, srednjih in strokovnih šolah ter Odredbe Vis. Komisarja glede odvzema pogonskih sredstev in mazalnih olj — Odločbi Vis. Komisarja o postavitvi Tujsko-prometne zveze »Putnik« pod sekvester ter o postavitvi Slovenskega Avtomobilskega kluba, sekcija Ljubljana, pod nadzorstvo.

Gospodarske vesti

Velika italijanska industrijska družba Snia Viscosa je povečala svojo delniško glavnico od 700 na 1000 milijonov lir, ker bo družba v zelo znatni meri povečala svojo proizvodnjo umetne svile in celulozne volne.

Posebna hrvatska delegacija je odpotovala na Reko, kjer se bo pogajala z italijanskimi zastopniki zaradi vpostavitve poštne in železniškega prometa med Hrvatsko in Italijo.

V Medjimurju blizu Gojle so našli znatna ležišča nafte. Strokovnjaki menijo, da bo tu pridobljena nafta mogla kriti vso potrebo države.

Med hrvatskimi tekstilnimi podjetji in nemškimi pristojnimi krogi je bil dosežen sporazum ter bodo dobila hrvatska podjetja veliko naročil iz Nemčije, da bodo mogla mnogo delavcev nastaviti. Pričakuje se, da bodo podobni dogovori doseženi tudi v drugih strokah.

Doma in po svetu

Po vesteh iz Aten postopajo italijanske čete v Grčiji zelo korektno ter so zato odnošaji domačega prebivalstva in italijanske vojske zelo dobri. Nikjer ni bilo nikakega incidenta.

V Ljubljani je umrl slovenski kompozist in profesor na konservatoriju Slavko Ostere. Bil je zelo plodovit slovenski skladatelj, ki si je pridobil lepa priznanja tudi v tujini. Zastopal je moderno smer v glasbi. Bodi mu ohranjen časten spomin!

Ker je bilo ukinjeno sresko načelstvo v Slovenjem Gradcu, sta bili občini Soštanj in Velenje prključeni celjskemu srezu, občine Slovenj Gradec, Mislinje in Smartno pa okraju Maribor-desni breg.

Poglavnik dr. Pavelič je izjavil, da bodo hrvatsko-madžarske meje najbrže iste kakor so bile meje med Madžarsko in Hrvatsko v stari monarhiji.

Posebna hrvatska delegacija je odpotovala pretekli teden v Buda-

pešto, da se pogaja zaradi določitve novih mej med Madžarsko in Hrvatsko.

Poštni promet med Nemčijo in Hrvatsko je bil obnovljen.

Nova hrvatska država ima 3 milijone 32.000 ha orne zemlje, od katere je posejano 2.323.000 ha z žitaricami, 1.113.000 s koruzo in 599.000 hektarjev s samo pšenico. Vrto je 78.000 ha, livad 907.000, vinogradov 100.000, sadovnjakov 109.000 in pašnikov 1.889.000 hektarjev.

V Banjaluki je bil obsojen na smrt in ustreljen neki Srb, ki ni oddal orožja. To je bila prva smrtna obsodba, ki jo je izreklo hrvatsko izredno sodišče.

V Slavovskem Brodu so začeli prodajati bel kruh in žemlje. 1 kg belega kruha velja 10 din, a se kljub tej visoki ceni zelo kupuje.

Družba »Jugoslovenski čelik« (jeklo), ki ima železarno v Zenici in Varešu ter več premogovnikov in železnih rudnikov, pripade v celoti Hrvatski ter postane državna last Hrvatske. Družba se bo odslej imenovala »Hrvatski rudniki in topilnice d. d.«.

Bolgarske čete so zasedle grška otoka Samotrake in Tesos v Egejskem morju. Prebivalstvo na otokih je bolgarske oddelke prisrčno sprejelo.

Nemško vrhovno poveljništvo poroča, da je nemška vojna ladja »Bismarck« v bitki pri Islandu zadela veliko angleško vojno ladjo »Hood«, ki se je nato potopila. »Hood« je imela 42.000 ton ter je bila ena največjih vojnih ladij na svetu. Zgrajena je bila leta 1920., nato pa leta 1930. modernizirana. Angleško poročilo pravi, da je zadela granata nemške vojne ladje v munijsko skladišče oklopnice »Hood«, nakar je ta zletela v zrak.

Nemške čete so zasedle po srditih bojih zapadni del otoka Krete. Prvi nemški padalci so prišli na otok Kreto 20. maja.

Nemška vlada je zahtevala od vlade Združenih držav Sev. Amerike, da do 10. junija umakne iz Pariza svoja diplomatska zastopništva, ker so ta akreditirana pri francoski vladi, ki pa je v Vichyju in ne v Parizu.

Španska vlada je demantirala vest, da bi nemške čete zasedle nekatere španske kraje.

Vlada Ibn Saudove Arabije je zahtevala od Velike Britanije, da ji vrne pristanišče Akabo.

Japonski veleposlanik v Londonu je bil pozvan od svoje vlade, da takoj odpotuje v Tokio, da poroča svoji vladi o sedanjem položaju v Londonu.

Irsko vrhovno sodišče je odklonilo zahtevo sovjetske vlade, da se ji izroče nekatere ladje, ki so bile prej last baltičkih držav oz. njih državljanov. Sodišče je to zahtevo odklonilo, ker je irska vlada izjavila, da ne priznava sovjetske suverenosti nad baltičskimi državami.

Ker so Združene države zaplenile 12 francoskih parnikov, so francoske oblasti v Marseilleu zaplenile dve ameriški ladji.

Neki Grk je iz osebnih razlogov streljal na predsednika albanske vlade Verlacija. Atentat pa se je ponesrečil.

barva, plesla in kemično s n a š i obleke, klobuke itd. Škrobi in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.